

pka

BERETNING 2019

Pensionskassen for **Sygeplejersker, Lægeseekretærer og Radiografer**

Indhold

Nye veje med sund fornuft	3
Fællesskabet kommer styrket ud af 2019	4
Mere pension – mindre omkostninger	4
Nyt i pensionspakken	5
Digitalt overblik og personlig service	7
Medvind på markederne gav rekordafkast	8
Ansvarlige investeringer	10
Boliger til hele livet og i hele landet	11
Aktivt og levende demokrati	13
Delegerede	13
Bestyrelsen	14
Året i tal 2019	17

Nye veje med sund fornuft

2019 var et år med vækst, rekordstore afkast og indførelse af aldersopsparing, der vil give mere i pension. Det var også et år, hvor renten på verdensplan dykkede helt ned, og hvor klimaet kom på alle forsider.

Velkommen til alle pensionskassens højdepunkter fra 2019 – alt det, vi i bestyrelsen talte om og arbejdede for hele sidste år. Lad os derfor starte med et af de højdepunkter, der går igen år efter år, og som vi er meget stolte af: Det, I bringer til pensionskassen som delegerede. Det holder medlemsdemokratiet stærkt og aktivt, og tak fordi I som delegerede igen i 2019 var med til at udbrede kendskabet til pension.

2019 var et år med vækst i pensionskassen. Det skyldes primært tilgang af 3.500 medlemmer, og at flere og flere medlemmer vælger at lave egne supplerende opsparinger. Det skyldes også forbedringer i overenskomsterne – næste fælles mål er OK21.

Pensionskassen indførte aldersopsparing i pensionsordningen i 2019 efter beslutningen på generalforsamlingen i 2018. En beslutning, der på sigt giver langt mere pension til alle. Når man laver en ændring, opstår der mange spørgsmål – hvad betyder det for mig som medlem, og hvordan skal jeg forholde mig?

Pensionskassen bruger data til at skabe mere relevant og målrettet kommunikation, og for at rådgive bedre. Og i 2019 har langt flere medlemmer kontaktet pensionskassen end sædvanligt. Det har givet kø i telefonerne, som vi har løst ved at kalde ekstra rådgivere ind – vi har også forbedret chat-funktionen, så medlemmerne fortsat kan få hjælp i 2020.

Den store overskrift ved udgangen af 2019 var det rekordstore investeringsafkast i pensionskassen på 15,4 mia. kr. Et gunstigt marked gav gode resultater til gavn for medlemmernes pensioner. 2019 var også kendetegnet ved fortsat lavt renteniveau og forventninger om mere usikre investeringsmarkeder fremover. Derfor besluttede bestyrelsen at fastsætte kontorenten til 5 % for 2020.

I 2019 kunne pensionskassen, takket være effektivisering og vækst, sætte omkostningerne ned – og i 2020 gør vi det igen. Omkostningerne falder fra 355 kr. i 2019 til 345 kr. i 2020. Jo flere, vi er i fællesskabet, jo billigere og mere effektivt kan vi drive administrationen for pensionskassen. Det er blandt andet derfor, vi siger: Sammen giver vi mere tilbage.

God fornøjelse med beretningen for 2019.

Fællesskabet kommer styrket ud af 2019

En pensionskasse i vækst, en ny opsparingsform, der giver mere i udbetaling og omkostninger, der igen falder. 2019 var også et år, hvor endnu flere har taget aktivt stilling til deres pension.

Mere pension – mindre omkostninger

Pensionskassen er fortsat i vækst. Der kommer flere medlemmer til, fordi der bliver uddannet flere end tidligere – og de medlemmer, som allerede er i pensionskassen, sparer mere op end tidligere.

Medlemmerne sparer mere op

Hvis man mener, at man har økonomisk råderum til det, kan man indbetale til en supplerende opsparing ved siden af sin arbejdsgiverbetalte pension. Vi kan tilbyde medlemmerne samme gode rente og vilkår på den supplerende opsparing, som på deres øvrige pensionsopsparing, og derfor er den et attraktivt alternativ til fx opsparinger i banken. Mange vælger også at flytte deres andre private opsparinger med over i PKA – det giver overblik, når man samler sine pensioner – og gode renter og afkast

på hele opsparingen. I 2019 har knapt 10.000 medlemmer i pensionskassen valgt at lægge i alt 431 mio. kr. i ekstra, frivillige indbetalinger til deres opsparing.

Det store fællesskab lønner sig

Jo flere vi er, jo flere kan vi også være om at dele de driftsudgifter, der er i en pensionskasse. Vi arbejder hele tiden for at effektivisere driften og holde omkostningerne nede. I 2019 kunne vi sætte den årlige betaling ned fra 365 kr. til 355 kr., og i 2020 gør vi det igen. Pr. 1. januar 2020 er den årlige omkostning pr. medlem faldet til 345 kr. Siden efteråret 2017 har medlemmerne fået 7 % i kontorente. Fra 2020 er kontorenten 5 %. Det er stadig en høj rente i et marked, hvor renterne generelt bliver lavere og lavere.

Mere i pension – alt i alt

Livsvarig pension er livsvarig pension. Uanset, hvor længe du lever, og uanset, hvor meget, du har indbetalt i dit arbejdsliv. I takt med den øgede gennemsnitslevealder, lever medlemmerne i pensionskassen også længere. Og med den udvikling følger også udbetalinger i længere tid. Derfor oplever medlemmerne ikke nødvendigvis en stigning i det månedlige beløb, men sikre, stabile pensioner til hele livet.

	2015	2019
Medlemmernes samlede indbetalinger	3,3 mia. kr.	3,9 mia. kr.
Pensionskassen udbetalte til medlemmerne og deres familier	2,4 mia. kr.	3 mia. kr.
Antal medlemmer i pensionskassen	117.593	126.155

Nyt i pensionspakken

Skattefri udbetaling og ingen fradrag i folkepensionens tillæg – den nye aldersopsparing vil give mere i pension til langt de fleste medlemmer. Men alle medlemmer har fået mulighed for at teste, hvad den bedste løsning er for dem.

Aldersopsparing giver mere pension

I delegerede besluttede på generalforsamlingen i 2018 at indføre aldersopsparing i pensionsordningen, og det er sket i løbet af 2019.

Pensionsordningen er blevet ændret for de fleste medlemmer, så en del af indbetalingen automatisk går til pensionstypen aldersopsparing. Det er en fordel for medlemmerne, for aldersopsparing giver flere penge i hånden og større fleksibilitet, når pensionen bliver udbetalt.

Bestyrelsen har vurderet, at der vil være en økonomisk gevinst at hente for op til 90 procent af medlemmerne. Derfor har pensionskassen valgt at indføre ordningen for næsten alle indbetalende medlemmer, så medlemmerne ikke risikerer at gå glip af muligheden for bedre pension.

Beregninger viser, at et 25-årigt medlem, der indbetaler til aldersopsparing hele livet, som pensionist vil få en årlig indtægt, der er ca. 14.400 kr. større før skat, end hvis medlemmet ikke benyttede sig af muligheden.

Fordelene

Indbetalinger til aldersopsparing giver ikke skattefradrag, men til gengæld er udbetalingen skattefri, og aldersopsparing bliver ikke modregnet i folkepensionens tillæg. Derfor er aldersopsparing med til at mindske de samspilsproblemer, der opstår, når fx folkepensionens tillæg bliver nedsat, fordi man selv har sparet op til pension.

For en mindre del af medlemmerne kan det være en fordel at vælge aldersopsparing fra. Fx hvis medlemmet betaler topskat, eller en i medlemmets husstand modtager offentlige ydelser, der er afhængige af indkomsten.

Hjælp til at vælge

Medlemmerne har fået besked i e-Boks om, at ordningen er ændret. Og de har fået hjælp på pka.dk til at se, om aldersopsparing er en fordel i lige netop deres situation. En digital test med 3-5 spørgsmål resulterer i en anbefaling fra PKA. Tæt på 9 ud af 10, der fik en anbefaling i testen, fulgte anbefalingen.

Som medlem kan man når som helst vælge aldersopsparing fra, hvis man ikke ønsker at have aldersopsparing som en del af pensionsordningen. Og man kan vælge den til igen, hvis ens situation ændrer sig.

Vi udbreder kendskabet til delpension

PKA-fællesskabets medlemmer har i flere år haft mulighed for at gå på delpension. Det er en fleksibel ordning, der kan bruges til at skru ned for arbejdstiden og op for fritiden som en glidende overgang til pension på fuld tid.

Ordningen går ud på, at man ved pensionsalderen kan få udbetalt en del af pensionen fra pensionskassen, samtidig med at man arbejder på nedsat tid og fortsat indbetaler til pensionsopsparing.

Bevar tilknytning og udnyt ekspertisen

Medlemmerne efterspørger netop en flydende overgang fra job til pension, viser undersøgelser blandt PKA-medlemmer. De vil gerne beholde en tilknytning til deres fag og kolleger i senior-tilværelsen.

Muligheden for fleksibel tilbagetrækning er en fordel for alle parter. Med stigende levealder og stigende pensionsalder kan medlemmerne få en fleksibilitet i deres arbejdsliv, der også er økonomisk mere fordelagtig.

For arbejdsgiverne kan delpension være et led i en attraktiv seniorpolitik, der kan fastholde medarbejdere i en tid med stor efterspørgsel på faggrupperne i PKA. Og endelig anbefalede også Seniortænk tanken i efteråret 2019, at pensionselskaberne bør tilbyde mere fleksible muligheder for delpension og pause i pensionen.

Alle har dog endnu ikke hørt om den gode mulighed. Derfor har pensionskassen sammen med de faglige organisationer og arbejdsgiverne sat fokus på at udbrede kendskabet til delpension.

Fællesmøder og mere opmærksomhed

I et samarbejde mellem Dansk Sygeplejeråd kreds Syddanmark, HR på Odense Universitets-hospital og Odense Kommune har pensionskassen arrangeret særlige møder for at udbrede kendskabet til delpension hos både ledelse og ansatte. Alle faggrupper på regionens sygehuse blev inviteret.

Delpension var også temaet i det digitale medlemsblad ditpka.dk i juni 2019.

I 2020 planlægger vi flere møder og andre tiltag, der skal gøre endnu flere opmærksomme på muligheden for delpension.

Den nye seniorpension

Seniorpension er en ny offentlig pension, der skal gøre det muligt at stoppe tidligere på arbejdsmarkedet af helbredsmæssige årsager. Det blev vedtaget i Folketinget sidste år. Seniorpension erstatter den nuværende seniorførtidspension.

Som reglerne er i dag, vil seniorpension ikke give ret til førtidspension fra PKA.

Bestyrelsen mener, at seniorpension fremover skal give ret til førtidspension fra PKA:

- Seniorpension erstatter seniorførtidspension, som i dag giver ret til førtidspension fra PKA.
- Langt de fleste medlemmer, der i dag ville få offentlig førtidspension, og som i øvrigt opfylder kravene for at få seniorpension, vil fremover formodentligt få seniorpension i stedet.
- Størrelsen på seniorpension og en række andre regler, fx om modregning, svarer til offentlig førtidspension.

Seniorpension på dagsordenen til generalforsamlingen

I takt med, at samfundets velfærdsydelser udvikler sig, ser vi på, hvordan pensionskassen bedst fungerer sammen med de offentlige ydelser.

Bestyrelsen vurderer, at medlemmerne forventer, at seniorpension fra det offentlige vil give ret til førtidspension fra PKA. Derfor foreslår vi til generalforsamlingen at ændre pensionsvilkårene, så seniorpension giver ret til førtidspension fra PKA. Forslaget vil gælde med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2020, hvis det bliver vedtaget.

Digitalt overblik og personlig service

Det er ikke hver dag, man har brug for at tjekke sin pension. Men når behovet er der, skal overblikket være nemt og intuitivt og selvbetjeningsmulighederne fungere godt. Se her, hvordan servicen har været i 2019.

Der er mange muligheder for at kommunikere med PKA. Medlemmerne kan med det samme få rådgivning og svar på spørgsmål, når de kontakter PKA; hvad enten det er via hjemmesiden, i telefonen, eller på informations- og pensionsmøder rundt i landet.

Digitalt overblik døgnet rundt

De fleste tjekker ikke deres pensioner så tit. Det behøver man heller ikke, men det er vigtigt, at medlemmerne nemt og hurtigt kan få det fulde overblik, når de går ind på pka.dk eller bruger appen PKAgo. Her kan medlemmerne se, hvad de selv og deres familie kan forvente at få udbetalt, hvis de bliver for syge til at arbejde, når de skal på pension, og når de dør.

Vi arbejder hele tiden på at effektivisere vores it-systemer, så servicen kan blive endnu bedre og endnu mere personlig. Stordrift og effektivisering giver også lavere omkostninger, uden at det betyder ringere service til medlemmerne.

I foråret 2019 fik PKA prisen for 'Årets bedste digitale kundeløsninger' blandt landets pensionselskaber. Både medlemmer og eksperter gav høje bedømmelser til PKA's digitale kommunikation og service.

Selvbetjening sparer tid og giver ro til at tænke

På pka.dk og i appen PKAgo kan medlemmerne se deres pensioner og bruge selvbetjening lige på det tidspunkt, der passer dem. Har de brug for at ændre noget eller træffe valg, sker det i de mange digitale værktøjer, der tager udgangspunkt i medlemmets egne tal og egen situation. I selvbetjeningsværktøjerne får medlemmerne overblik over deres muligheder og kan se konsekvensen af forskellige valgmuligheder, inden de beslutter sig

Få besked om nyheder og ændringer på mail

Pensionskassen skriver til medlemmerne i e-Boks eller på e-mail, hvis medlemmet har givet samtykke til det. Her får de besked og gode råd, hvis der er nye muligheder i pensionsordningen, eller noget de kan vælge anderledes.

Kø på telefonerne i efteråret 2019 – det er forbedret nu

Mange medlemmer tager kontakt til PKA med spørgsmål til deres pension og i forbindelse med de breve og e-mails, medlemmerne får i løbet af året.

I efteråret 2019 ringede langt flere medlemmer end normalt, fordi mange havde fået besked om ændringer i deres ordning. Medlemmerne havde svært ved at komme igennem, og der var kø til rådgiverne. Siden da har PKA fået flere rådgivere, så medlemmerne nu igen kan få hurtig hjælp over telefonen.

Stor interesse for medlemsmøder og kurser

Omkring 14.000 PKA-medlemmer mødte PKA til arrangementer rundt i landet i løbet af 2019.

Medlemmerne kan samle kolleger på arbejdspladsen eller i et område til et informationsmøde, hvor en PKA-rådgiver kommer ud og gennemgår pensionsordningen og mulighederne i den. 3.441 medlemmer blev klogere på pension i 2019 på 103 møder.

Er man 58+ år er der tilbud om at komme til seniormøder med særlig fokus på muligheder og overvejelser, når man skal planlægge sin pension. I alt deltog 1.500 medlemmer og 317 ledsagere på 34 seniormøder rundt om i landet.

Der blev holdt 11 kurser for tillidsrepræsentanter med i alt 427 deltagere.

I 2019 mødte ca. 8.500 medlemmer PKA på en stand ved 44 begivenheder i samarbejde med de faglige organisationer.

Medvind på markederne gav rekordafkast

2019 var et år med fuld fart på investeringsmarkederne, og næsten alle typer af investeringer gav høje afkast. Pensionskassen fik et investeringsafkast på 13,4 %.

I Pensionskassen for Sygeplejersker, Lægesekretærer og Radiografer løb det samlede investeringsresultat op i 15,4 mia. kr. I procent svarer det til et afkast på 13,4 % af investeringsporteføljen.

Det gode afkast betyder, at pensionskassen bliver endnu mere robust, så medlemmerne er sikret en god forrentning af pensionerne i både gode og mindre gode år.

I år med høje afkast, som fx 2019, lægger pensionskassen penge til side til år med lavere afkast. Det giver dig som medlem en stabil udvikling i din pension.

Den robuste økonomi giver også pensionskassen mulighed for at investere mere frit og dermed også fremover skabe høje afkast.

Rekordåret 2019 afslutter et årti med høje afkast. Over de sidste ti år har pensionskassen i snit skabt et afkast på 7,8 % om året.

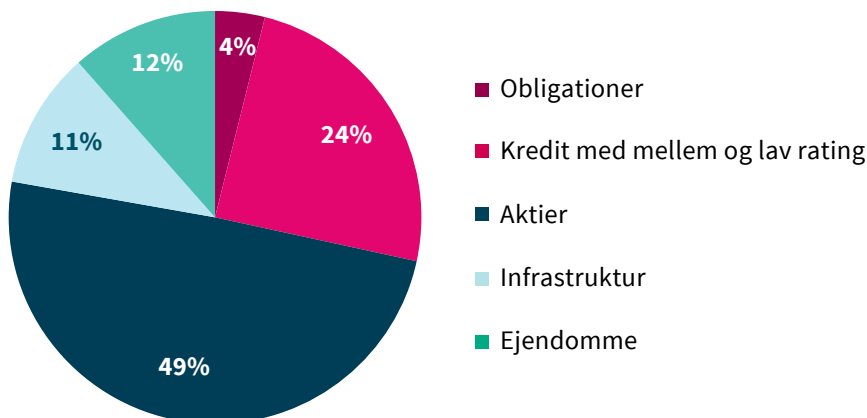
Det høje afkast viser, at den bæredygtige investeringsstrategi virker. Vi kombinerer direkte investeringer i fx vindmøller og ejendomme med mere traditionelle investeringer i aktier og obligationer. Det giver et stabilt afkast, både når markederne går op, og når der er mere uro og faldende kurser.

Grønt fokus giver gevinst

Et vigtigt bidrag til pensionskassens gode afkast er de mange grønne investeringer, og sidste år blev pensionerne endnu grønnere.

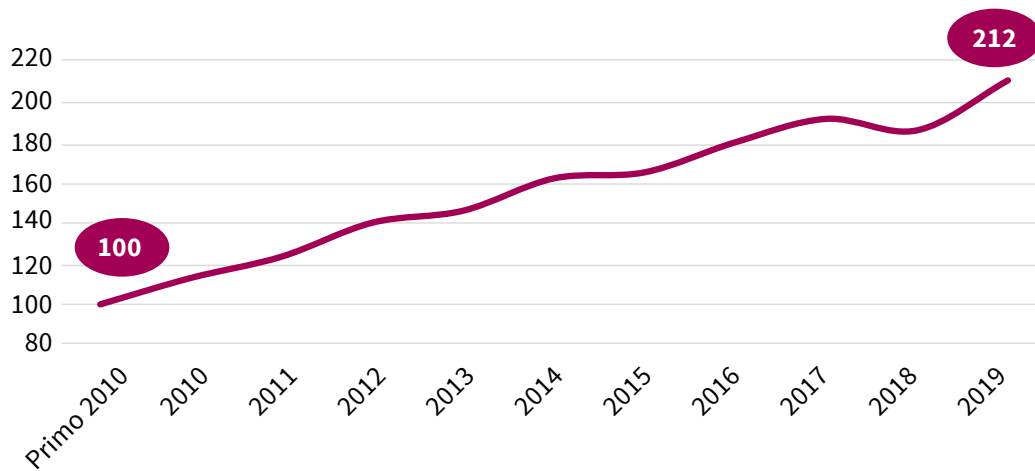
Pensionskasserne i PKA-fællesskabet investerede 527 mio. kr. i 2019. I etableringen af en ny vindmøllepark i USA's næststørste stat, Texas. Og pensionskasserne var med til at sætte fart på den grønne omstilling i Holland ved at investere samlet 2,5 mia. kr. i grønne statsobligationer. Her skal pengene blandt andet bruges til mere vedvarende energi, klimavenlig transport og klimatilpasningsprojekter.

Sådan fordeler investeringerne sig

100 kr. er blevet til

Alt i alt har pensionskasserne nu investeret samlet over 26 mia. kr. i klimarelaterede projekter, og investeringerne i blandt andet vind- og solenergi leverer grøn strøm til mere end 3 mio. husstande. PKA's grønne energi-investeringer har historisk givet et tocifret årligt afkast.

Det er heldigvis ikke kun os selv, der siger, at PKA er Danmarks grønneste pensionsfælleskab. PKA fik i 2019 for femte år i træk førstepladsen i WWF Verdensnaturfondens kåring af de mest klimavenlige pensionselskaber.

Men ambitionerne stopper ikke her. I september ved FN's klimatopmøde i New York kunne PKA sammen med resten af den danske pensionssektor og statsministeren offentliggøre en ambitiøs plan for, hvordan den grønne omstilling skal finansieres med yderligere 350 mia. kr. frem mod 2030.

Det viser en helt ny vej til at finde de nødvendige penge til den grønne omstilling, og med aftalen kan vi som pensionskasse bidrage til at indfri målsætningen i klimaloven om at reducere Danmarks CO₂-aftryk med 70 % i 2030.

Pensionskassen presser også virksomheder i en grønnere retning. Gennem initiativet Climate Action 100+ lægger PKA pres på verdens største CO₂-udledere til at fremlægge planer for at

komme på linje med Parisaftalens målsætninger. Det sker i samarbejde med mere end 370 andre investorer, der samlet forvalter mere end 235 billioner kroner.

Det har i 2019 fået energigiganten Shell til at tage flere skridt for at imødekomme investorenes bekymringer. Blandt andet ved at sætte konkrete mål for reduktion af drivhusgasudledning. Modsat har det amerikanske energiselskab ExxonMobil ikke været villige til at gå i dialog med investorerne. Derfor har PKA ekskluderet selskabet.

Initiativet Climate Action 100+ fortsætter til 2022. Til den tid vil pensionskassen gennemgå alle de involverede selskabers forretningsplaner for, hvordan de vil komme på linje med Parisaftalens målsætninger. Hvis det ikke er tilfældet, vil de blive ekskluderet.

I de to seneste år har PKA desuden sat fokus på transportsektoren. PKA har kortlagt de største bilselskabers planer for omstilling til Parisaftalen, og PKA er gået i dialog med selskaberne om, hvordan de kan omstille deres produktion til mere klimavenlige typer af biler.

På baggrund af den dialog har PKA ekskluderet et bilselskab, og PKA er gået i kritisk dialog med yderligere fem selskaber, der er sat på observationslisten.

PKA støtter FN's verdensmål

FN's 17 verdensmål skal sikre en global bæredygtig udvikling og bl.a. udrydde fattigdom og sult, sikre grøn energi og anstændige jobs. PKA støtter de 17 verdensmål, og har særligt fokus på, at investeringerne og det aktive ejerskab bidrager til syv af målene.

Pensionskassen har bl.a. investeret i IFU's Verdensmålsfond, der arbejder for verdensmålene i udviklingslande. Pensionskassen investerer fx. i mikrolån, der hjælper særligt kvinder i nogle af verdens fattigste lande med at skabe et bedre livsgrundlag. Det bidrager til verdensmålene om ligestilling mellem kønnene, anstændige job og økonomisk vækst. Pensionskassen investerer i fx vindmølleparker, solceller og grønne obligationer, der bidrager til verdensmålene om bæredygtig energi og klima. Og pensionskassen bidrager til verdensmålene om bæredygtige byer, rent vand og sanitet med investeringer i grønne ejendomme og miljøvenlig byudvikling.

Boliger til glæde og gavn

Pensionskassens ejendomsinvesteringer var også med til at få opsparingerne til at vokse i 2019. Samlet gav de et afkast på 5,7 %.

Pensionskassen investerer både erhvervsjendomme, i offentligt-private ejendomsprojekter som fx Psykiatrisk Hospital i Skejby, og i forskellige boligtyper.

De mange boliginvesteringer giver både et fornuftigt afkast til pensionerne og giver medlemmerne mulighed for at leje en bolig, der passer til deres behov.

Udover almindelige lejeboliger bygger pensionskassen blandt andet studieboliger til de unge medlemmer, seniorboliger til de ældre medlemmer, og pensionskassen bidrager til at udvikle områder som fx Gellerup i Aarhus, hvor de nye blandede PKA-boliger er med til at skabe en mere sammenhængende bydel.

Ansvarlige investeringer

Klima og grøn omstilling, investering i udviklingslande, bæredygtige ejendomme og aktivt ejerskab er både med til at sikre gode pensioner og bidrager til FN's Verdensmål.

Se mere om PKA's ansvarlige investeringer på [ansvarlige-investeringer.dk](https://www.pka.dk/ansvarlige-investeringer)

Boliger til hele livet og i hele landet

Pensionskassens ejendomme giver både et godt afkast til pensionerne, og medlemmerne får mulighed for at leje en attraktiv bolig. Med ejendommene bidrager pensionskassen til grønnere og mere mangfoldige byer.

Pensionskasserne i PKA har ca. 8.300 lejemål fordelt i hele Danmark. Knap halvdelen er udlejet til PKA-medlemmer. Formålet med ejendommene er at skabe fornuftige afkast samtidig med, at medlemmerne får mulighed for at leje en attraktiv bolig, der passer til deres behov. Derfor investerer pensionskassen i flere forskellige boligtyper som fx studieboliger og seniorboliger.

Pensionskassen har en ambition om at tilbyde lejeboliger i hele Danmark. Samtidig flytter flere og flere til de større byer. Det gør det attraktivt at investere i boliger i større provinsbyer. I de seneste år har pensionskasserne i PKA fx investeret i boligbyggeri i Aalborg, Odense og Aabenraa, og i 2019 har PKA igangsat nye boligprojekter i Herning og Hillerød.

Rift om boliger i Gellerup

Den aarhusianske bydel Gellerup er i fuld gang med at blive udviklet til en mere socialt sammenhængende og attraktiv bydel at bo i. Det kræver blandt andet nye og bedre boliger i området. Pensionskasserne i PKA bidrager til udviklingen ved at bygge ca. 190 nye blandede boliger. De første stod klar i starten af 2020, og der var stor rift om de nybyggede lejligheder, da der blev åbnet for udlejning.

Mangfoldige bydele på Grønttorvet

Mangfoldighed og grønne områder kendetegner Københavns nye bydel, Grønttorvet, som pensionskasserne opfører sammen med FB Gruppen. Bydelen indeholder både almene-, leje-, andels- og ejerboliger fordelt på lejligheder, studieboliger, seniorbofællesskaber og rækkehuse. 900 af boligerne er PKA-lejemål. Pensionskassen håber at kunne investere i lignende projekter andre steder i Danmark.

Aktivt seniorbofællesskab

En vigtig del af Grønttorvet er seniorbofællesskabet Kamelia Hus, som pensionskasserne i PKA har bygget i samarbejde med Realdania og FB Gruppen. De første lejere flyttede allerede ind i marts 2019, og i oktober inviterede PKA og beboerne indenfor til housewarming. Huset skal bidrage med fællesskab og liv, både for husets beboere og for bydelens naboer i Valby.

PKA vil bruge erfaringerne fra Grønttorvet til at se på mulighederne for at opføre flere seniorbofællesskaber rundt om i landet.

Billige boliger til studerende

Pensionskassen investerer i ungdoms- og studieboliger, der giver de unge medlemmer mulighed for at få en god bolig i studietiden, til en husleje der er til at betale. Pensionskasserne i PKA-fællesskabet har i dag investeret i 500 studieboliger i København og Aalborg.

Grønne boliger

Når pensionskassen bygger boliger, bygges der altid grønt. PKA bæredygtighedscertificerer sine ejendomme og energirenoverer løbende eksisterende ejendomme. Samtidig bygger PKA nye ejendomme efter højeste klimastandarder.

Siden 2016 har PKA-fællesskabet investeret 800 mio. kr. i 344 svanemærkede boliger. Boligerne har et lavt energiforbrug og fokus på bæredygtighed i hele ejendommens levetid – fra opførelse og drift til genanvendelse af materialer ved ombygning eller nedrivning.

Byggeri til OPP

Pensionskassen ønsker også at bidrage til udviklingen af samfundet ved at investere i offentlige-private-partnerskaber. PKA-fællesskabet har i de senere år blandt andet investeret i akutsygehuset i Slagelse og det nye psykiatriske hospital i Skejby.

Aktivt og levende demokrati

Et aktivt og levende demokrati er åbent, har diskussioner og masser af stemmer. 2019 blev endnu et bevis på, at medlemsdemokratiet i pensionskassen lever og udvikler sig.

Delegerede

For medlemsdemokratiet udgør I som delegerede det uundværlige bindeled mellem kollegaerne på arbejdspladsen og pensionskassen. Derfor har kurser og inddragelse også i 2019 været på dagsordenen.

Medlemsdemokratiet er omdrejningspunktet i pensionskassen. Det giver alle medlemmer mulighed for at blive hørt og inddraget i udviklingen af pensionskassen. Delegerede er et vigtigt bindeled mellem kollegaerne på arbejdspladsen og pensionskassens øvrige ledelse. 2019 var et travlt år for både delegerede og bestyrelsen med Folkemøde, kurser og temadage.

Delegerede med PKA på Folkemøde

For tredje år i træk var en gruppe delegerede med på Folkemødet på Bornholm i juni 2019. Hele 216 delegerede smed et lod i puljen, før der på tværs af faggrupper og pensionskasser blev trukket lod om de 18 pladser som ambassadører for PKA-pensionskasserne.

Folkemødet 2019 havde FN's verdensmål som tema. De 18 delegerede overværede og deltog aktivt i adskillige debatter – især da PKA med debatter om klimaproblematikken og forskellige aspekter af bæredygtige investeringer satte fokus på, hvordan PKA-fællesskabet, som udgør et af Danmarks største pensionselskaber, kan bidrage til opfyldelsen af de ambitiøse mål for fremtiden.

Med globale problematikker sat i et nationalt perspektiv på årets Folkemøde, fik de delegerede både inspiration og ideer til, hvordan pensionskasserne kan videreudvikles til gavn for medlemmerne, men også for samfundet som helhed.

Over 140 delegerede på kurser

2019 har været et travlt år med forskellige arrangementer, fx om hvordan de fælles pensionskroner investeres, og hvordan pensionsordningen med sygdomsdekningerne sikrer medlemmerne et trygt liv.

I 2019 blev der holdt tre kurser for delegerede med i alt mere end 140 deltagere. På kurserne blev pensionsordningen i PKA introduceret, principperne for opbygning af det danske pensionssystem forklaret, og samarbejdet med de faglige organisationer og de overenskomstmæssige relationer blev gennemgået.

Kursernes formål er at klæde jer som delegerede bedst muligt på til at træffe beslutninger på generalforsamlingen, så I er med til at præge udviklingen af pensionskassen. Savner du mere viden i hverdagen? Du finder mere info i værktøjskassen for delegerede på pka.dk.

Delegeretseminar i 2020: PKA's fokus på FN's verdensmål

Vi har besluttet at holde et fælles delegeretseminar for alle pensionskasserne i 2020, hvis det er muligt og forsvarligt og i øvrigt i overensstemmelse med sundhedsmyndighedernes retningslinjer og anbefalinger. På seminaret vil I delegerede komme til at høre om PKA's fokus på FN's verdensmål. Vi tager nemlig udgangspunkt i FN's verdensmål, når vi investerer. I PKA fokuserer vi i øjeblikket på at opfylde syv af verdensmålene i vores investeringer og aktive ejerskab i de virksomheder, vi investerer i.

Bestyrelsen

I 2019 valgte bestyrelsen pensionskassens nye administrerende direktør, og den løbende tilpasning af den samlede investeringsportefølje var blandt de mange emner, der fyldte i bestyrelsens arbejde.

Ansættelse af ny direktør

PKA og pensionskassernes bestyrelser har i 2019 gennemført en proces med at finde Peter Damgaard Jensens afløser som administrerende direktør for pensionskasserne og PKA. Arbejdet har blandt andet bestået i at opstille kriterierne for valget af den nye direktør. I oktober 2019 blev det offentliggjort, at Jon Johnsen er ny administrerende direktør i PKA med tiltrædelse 1. marts 2020.

Til rollen som administrerende direktør har bestyrelserne ønsket at finde en kandidat, som har stor erfaring fra pensionssektoren og samtidig nogle grundlæggende værdier, der passer til PKA.

Ansvarlige investeringer og skattepolitik på temadag

I starten af året var medlemmerne fra alle pensionskassernes bestyrelser samlet til en temadag, hvor de drøftede nogle af de emner, der indgår i bestyrelsernes arbejde.

Ud fra temadagens oplæg drøftede bestyrelsesmedlemmerne ansvarlige investeringer, herunder hvordan PKA arbejder med politikker og retningslinjer, vores erfaringer og investeringer inden for mikrofinansiering og internationale klimasamarbejder som [IIGCC](#) og [Global Commission on Adaptation](#).

Kompleksiteten i bestyrelsesarbejdet er stigende, og bestyrelsesmedlemmerne fik derfor dybere indsigt i problemstillinger som udbytteskattesagerne og pensionskassernes beskatning med udgangspunkt i PKA's skattepolitik og den lovgivningsmæssige og politiske udvikling. Herfra blev det diskuteret, hvordan PKA's politikker på områderne kan udvikles. Også PKA's håndtering af ekstern kommunikation, når svære sager opstår

i pressen, blev diskuteret. For eksempel hvordan bestyrelserne kan blive orienteret undervejs ved svære sager, samtidig med at fortrolighedskrav i lovgivning og aftaler efterleves.

Bestyrelsesevaluering styrker det fremtidige arbejde

Bestyrelsen har i 2019 gennemført en omfattende bestyrelsesevaluering med ekstern bistand. De overordnede temaer for bestyrelseevalueringen har været bestyrelsens ansvarsområder, governance, processer, sammensætning og kompetencer med henblik på fortsat at udvikle og effektivisere bestyrelsesarbejdet.

Bestyrelsen har kollektivt drøftet evalueringsresultaterne, der viser en generel opfattelse af et overordnet velfungerende og godt samarbejde i bestyrelsen. Og for at imødekomme den stigende kompleksitet i pensionskassen og sætte fokus på værdiskabelsen af governancemodellen ved PKA-samarbejdet, har bestyrelsen vedtaget en handlingsplan for 2020 med fokusområder og tiltag, der vil styrke bestyrelsens arbejde, processer og kompetencer.

Som en del af handlingsplanen, vil bestyrelsen i 2020 tage en række strategiske drøftelser om PKA's udvikling, samt følge op på evalueringen i forhold til spørgsmål om it-sikkerhed, dataetik og digitalisering.

Bestyrelsestur til USA

Bestyrelsen var i efteråret 2019 på en fælles studietur med bestyrelserne fra de tre andre PKA-pensionskasser til USA's vestkyst for at få en bredere indsigt i en række af de områder, som indgår i bestyrelsesarbejdet.

Det var et tætpakket program, der ventede bestyrelsen. På turen fik bestyrelsen indblik i PKA's nuværende og potentielle private equity og venture investeringer, som er investeringer i mindre ikke-børsnoterede selskaber – en direkte opfølgning på en af beslutningerne på generalforsamlingen i 2019. Undervejs besøgte bestyrelsen også solcelleparken Tranquility, som pensionskasserne har investeret i. Her var det især interessant at få et indblik i lagring og transport af energi, men også hvordan områdets klima og geografi bliver udnyttet bedst muligt for at skabe de bedste rammer for at producere mere grøn energi.

Pensionskassens ledelse

Bestyrelse

Pensionskassens bestyrelse har ansvaret for den overordnede ledelse af pensionskassen. Bestyrelsen er sammensat af 11 medlemmer, af hvilke to udpeges af Danske Regioner, et medlem udpeges af Kommunernes Landsforening (KL), tre vælges af og blandt pensionskassens medlemmer på generalforsamlingen, to udpeges af Dansk Sygeplejeråd, et udpeges af DL/HK Kommunal samt to særligt sagkyndige som udpeges af de deltagende organisationer. De to uafhængige bestyrelsesmedlemmer har særlige kvalifikationer inden for regnskab eller revision samt investering og forsikring. Desuden har de ledelseserfaring fra en finansiell virksomhed.

Udpeget af Danske Regioner

- Stephanie Lose, formand, regionrådsformand
- Susanne Lundvald, medlem, regionrådsmedlem

Udpeget af KL

- Mogens Jespersen, medlem, borgmester

Udpeget af Dansk Sygeplejeråd

- Grete Christensen, næstformand, formand DSR
- Dorthe Boe Danbjørg, medlem, næstformand i DSR

Udpeget af DL/HK Kommunal

- Nathali Degn, medlem, formand DL/HK Kommunal

Udpeget af Danske Regioner, KL, Dansk Sygeplejeråd og DL/HK

- Lone Kjærgaard, særligt investeringssagkyndig, vicedirektør
- Lilian Mogensen, revisionsudvalgsformand, professionelt bestyrelsesmedlem

Generalforsamlingsvalgt

- Jette Søgaard Nissen, medlem, sygeplejerske
- Jacob Paludan Truelsen, medlem, sygeplejerske
- Birgitte Wildt-Andersen, medlem, lægesekretær

Bestyrelsen vælger sin formand blandt de af Danske Regioner udpegede medlemmer, mens næstformanden vælges blandt de øvrige medlemmer. Det er bestyrelsens opgave at fastlægge pensionskassens overordnede retningslinjer, ligesom det er bestyrelsen, der ansætter pensionskassens daglige ledelse og er ansvarlig for en forsvarlig organisation af pensionskassens virksomhed. Bestyrelsen er ansvarlig for at indkalde til generalforsamling og til at afgive beretning om pensionskassens virksomhed til generalforsamlingen.

Se *bestyrelsesmedlemmernes CV på pka.dk*.

Revisionsudvalg

I henhold til lovgivningen skal der være et revisionsudvalg, der har særlig fokus på at overvåge pensionskassens regnskabsaflæggelse. Der er krav om, at formanden for revisionsudvalget skal være uafhængig af pensionskassen og have kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision. Pensionskassens revisionsudvalg har tre medlemmer.

Formand for revisionsudvalget er bestyrelsesmedlem Lilian Mogensen, som i perioden 2012 til 2018 var koncerndirektør i ATP's Administrationsforretning, herunder adm. direktør i Udbetaling Danmark. Forud for dette bestred Lilian Mogensen en lang række ledelsesposter i ATP. Hun arbejder i dag som professionelt bestyrelsesmedlem og rådgiver inden for digitalisering, strategisk forretningsudvikling, HRM og ledelse. Lilian Mogensen opfylder med denne baggrund kravene til at være uafhængig af pensionskassen og at have kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision.

De øvrige medlemmer af revisionsudvalget er

- Grete Christensen
- Susanne Lundvald

Revisionsudvalget holder fælles møder med revisionsudvalgene i de tre øvrige PKA-pensionskasser samt PKA+.

Bestyrelseshonorar årligt

Formandens honorar er 193.270 kr., og næstformandens honorar er 128.850 kr. Bestyrelsesmedlemmers honorar er 55.141 kr. Revisionsudvalgsformandens og den særligt investeringsagkyndiges honorar er 128.850 kr. Revisionsudvalgsmedlemmernes honorar er 21.652 kr. årligt. Bestyrelseshonorarer udbetales direkte af PKA A/S.

Honorarer til Grete Christensen og Dorthe Boe Danbjørg udbetales til DSR.

Direktion

- Peter Damgaard Jensen, administrerende direktør indtil 29. februar 2020.
- Jon Johnsen, administrerende direktør fra 1. marts 2020.

Læs mere om direktionens aflønning i afsnittet om PKA A/S.

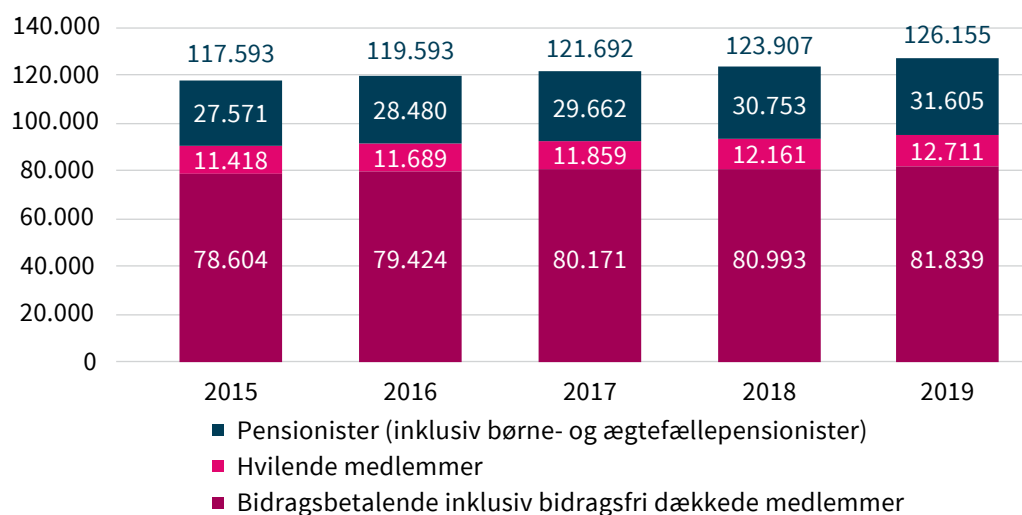

Året i tal 2019

Læs mere om pensionskassens udvikling i 2019, herunder afkastet, udbetalinger til medlemmer, pensionsbidrag og meget mere.

Medlemmer

Figur 1 – Udvikling i medlemstallet 2015-2019

Figur 2 – Tilgang af nye pensionister 2015-2019

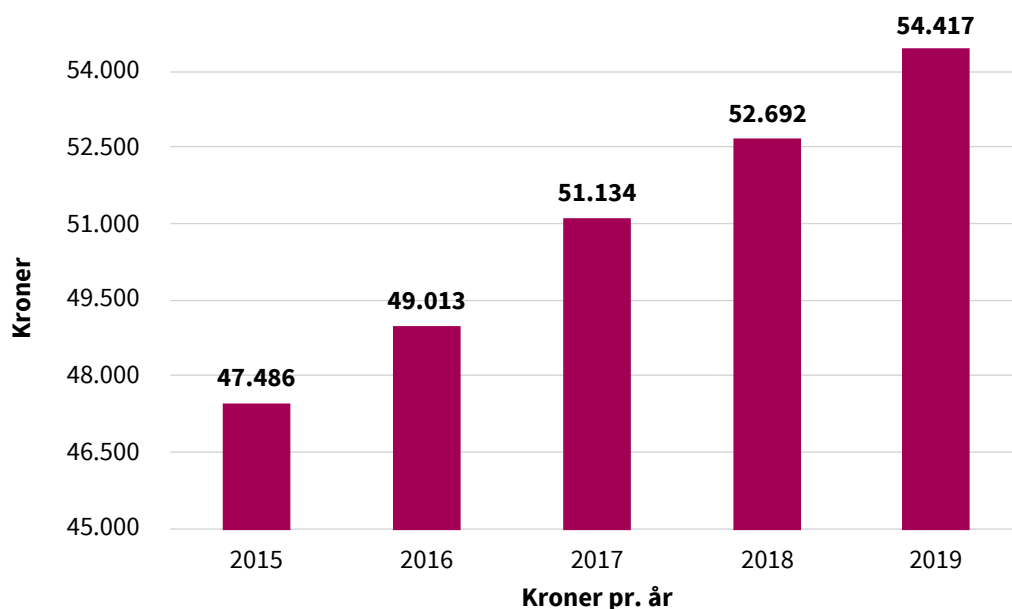
	2015	2016	2017	2018	2019
Alderspensionister	1.458	1.572	1.746	1.899	1.332
Førtidspensionister	99	128	120	166	207
Børnepensionister	126	120	131	139	128
Ægtefællepensionister	145	180	192	168	177
I alt	1.828	2.000	2.189	2.372	1.844

Figur 3 – Gennemsnitsaldre 2015 og 2019

*) Den reelle tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet kan ligge før alderspensionering, hvis medlemmerne fx. vælger at gå på efterløn og/eller udsætte udbetalingen af alderspension.

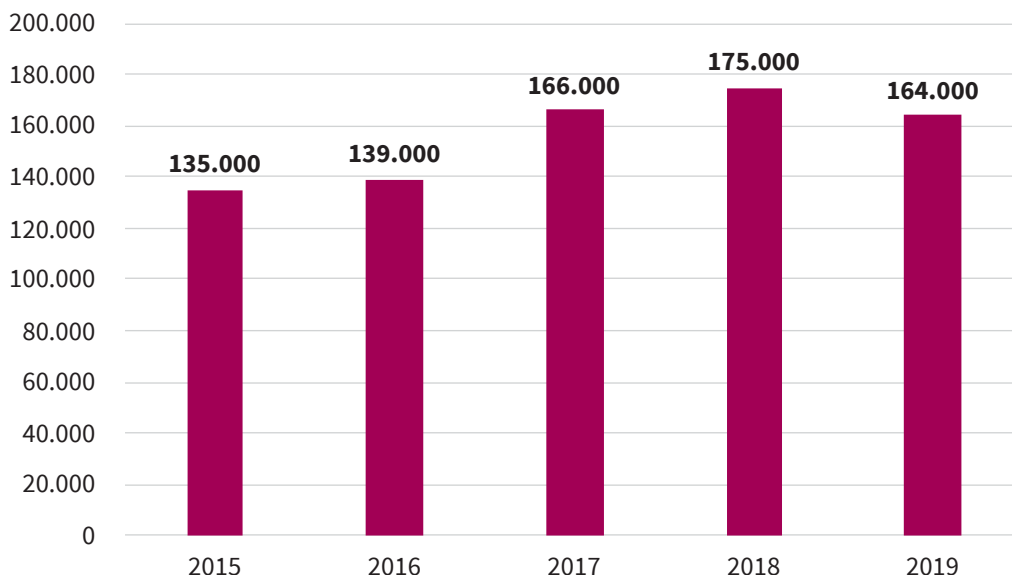
Gennemsnitsaldre	2015	2019
Alle medlemmer	52 år 2 måneder	52 år 2 måneder
Ved afgang fra arbejdsmarked*	63 år 2 måneder	63 år 5 måneder
Ved alderspensionering	64 år 8 måneder	65 år 2 måneder

Figur 4 – Gennemsnitligt bidrag, bidragsbetalende medlemmer

Figur 5 – Udvikling i forventet pension for typisk 40-årigt medlem

Faldet i den forventede pension i 2019 skyldes, at pensionsbranchen i fællesskab har fastsat nye forventninger til, hvor høje fremtidige afkast, vi må indregne i den forventede pension. Det har alene betydning for de forventninger, vi må regne med. Det har ikke betydning for den faktiske rente, du får på din opsparing, og vi forventer, at din pension fortsat vil stige.

Figur 6 – Pensionsudbetalinger 2015-2019

104 medlemmer har fået udbetalt i alt 3,6 mio. kr. fra Bistandsfonden. Heraf har 4 medlemmer fået udbetalt i alt 125.000 kr. fra misbrugsordningen.

*Engangssummer omfatter engangssum ved alder, ugiftesum og engangsudbetaling af pension ved død.

I mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019
Alderspensioner	1.675	1.787	1.913	2.053	2.159
Førtidspensioner	212	205	196	196	203
Ægtefællepensioner	91	93	97	100	102
Børnepensioner	34	31	30	29	29
Engangssummer*	181	219	239	214	191
I alt	2.193	2.335	2.475	2.592	2.684

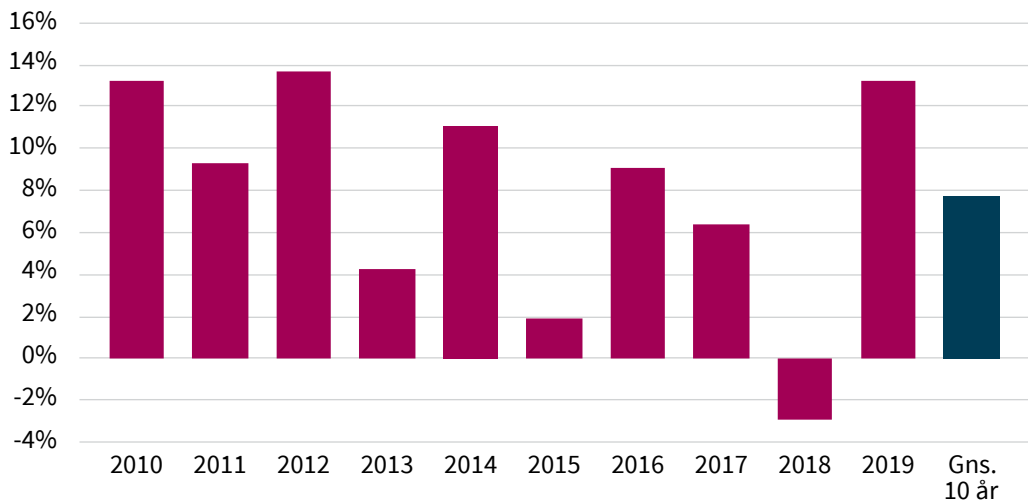
Figur 7 – Gruppeforsikringer 2015-2019

Antal udbetalte ydelser	2015	2016	2017	2018	2019	Udbetalt 2019 i mio. kr.
Sum ved død	99	97	87	79	92	41,1
Sum ved førtidspension	68	115	113	153	190	30,6
Sum ved ressourceforløb	0	203	180	189	223	20,7
Sum ved visse kritiske sygdomme	493	458	476	383	467	74,7

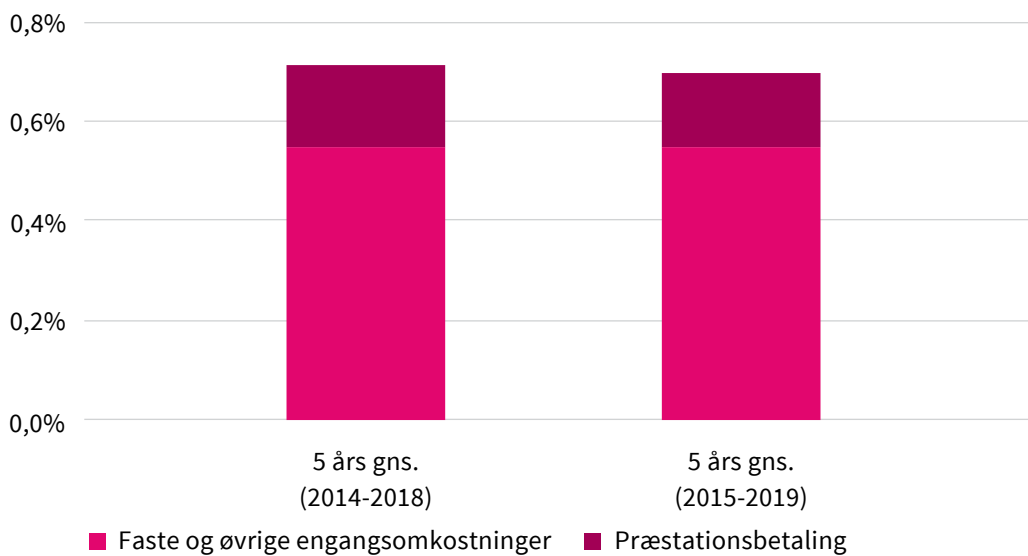
Investeringer

Figur 8 – Samlet afkast i procent (N1) 2010-2019

N1 er det samlede investeringsafkast før pensionsafkastskat (PAL)

Figur 9 – Investeringsomkostninger 5 års gennemsnit

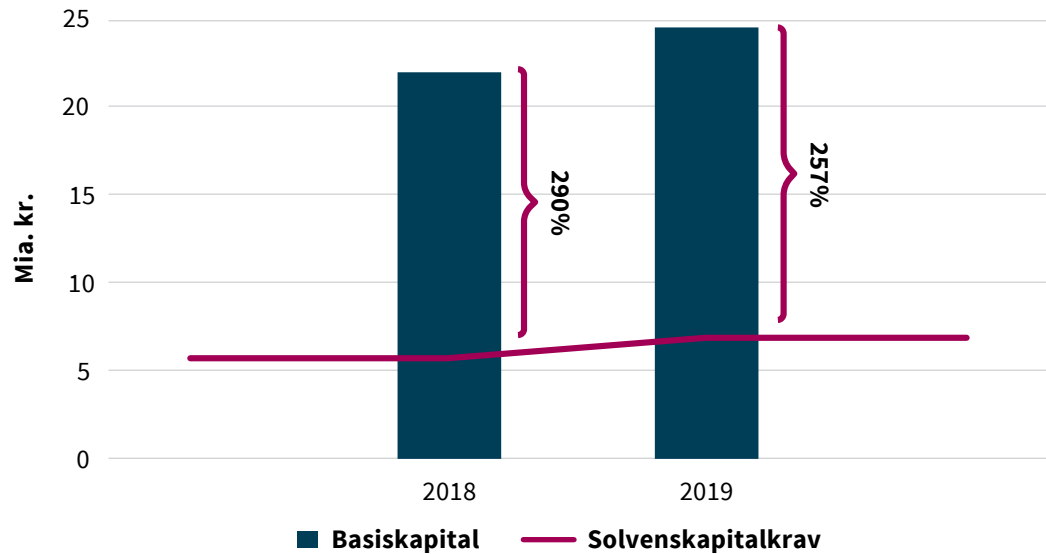

Risiko, solvens og økonomi

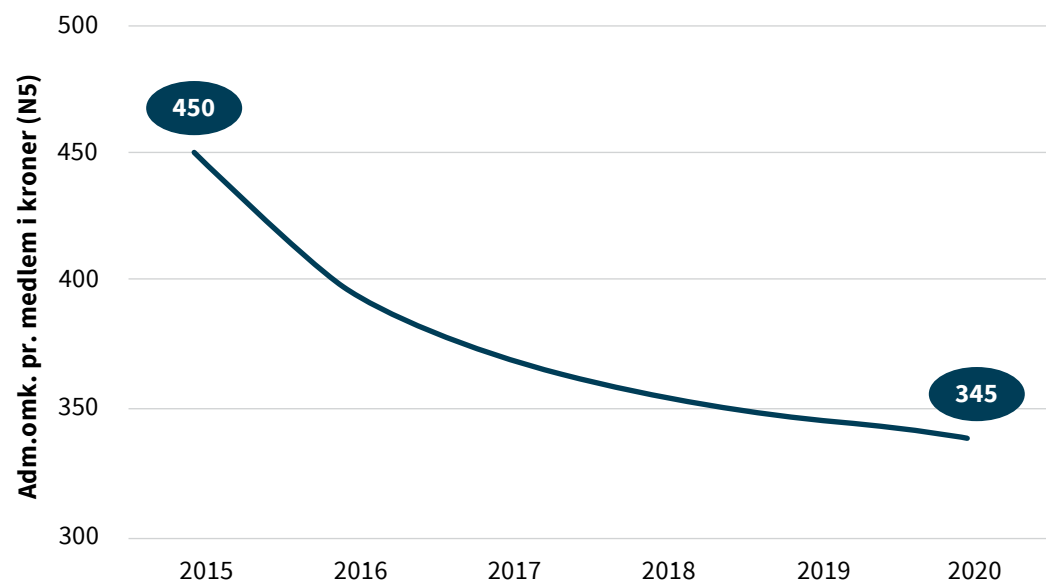
Figur 10 – Solvenskapitalkrav

Pensionskassens basiskapital skal som minimum kunne dække det opgjorte solvenskapitalkrav. Kravet er opgjort på baggrund af standardmodellen fra Solvens-II reglerne.

Ved udgangen af 2019 var basiskapitalen 24.575 mio. kr., mens solvenskapitalkravet var 6.880 mio. kr. Basiskapitalen kan dække solvenskapitalkravet ca. 3,5 gange, hvilket sikrer en fortsat solid overdækning på 257 %.

Figur 11 – Administrationsomkostninger pr. medlem 2015-2020

Figur 12 - Resultatopgørelse 2015-2019

Årets resultat viste et overskud på 2.260 mio. kr.

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019
Indtægter					
Medlemsbidrag i alt	3.296	3.748	3.714	3.944	4.017
Resultat af investeringer efter skat	1.590	7.805	6.063	-2.885	13.191
I alt	4.886	11.552	9.777	1.059	17.208
Udgifter					
Pensionsudbetalinger	2.309	2.453	2.581	2.707	2.784
Gruppeforsikringer	128	142	145	133	167
Administration	55	50	49	50	50
I alt	2.492	2.645	2.775	2.890	3.001
Til rådighed	2.394	8.907	7.002	-1.831	14.206
Overført til pensionshensættelser	-2.108	-7.537	-5.987	1.178	-11.946
Årets resultat	286	1.370	1.015	-652	2.260

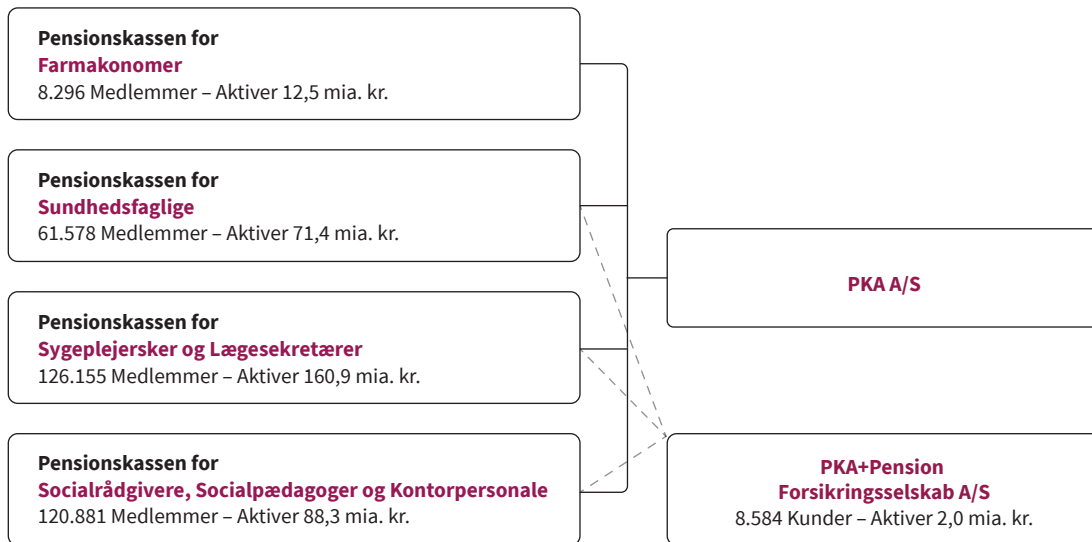
Figur 13 - Balance 2015-2019

Aktiverne udgjorde 161 mia. kr. ved udgangen af 2019.

Mio. kr.	2015	2016	2017	2018	2019
Aktiver					
Obligationer mv.	48.303	40.125	43.162	38.380	44.866
Investeringsforeningsandele	6.903	6.348	5.203	6.766	6.561
Aktier	49.641	63.735	65.096	66.350	85.028
Afledte finansielle instrumenter	6.240	8.395	7.535	6.689	14.010
Ejendomme	8.019	8.521	8.839	9.972	10.416
I alt	119.105	127.124	129.835	128.156	160.881
Passiver					
Hensat til pensioner	81.289	88.677	94.517	93.258	104.973
Medlemskapital	664	813	961	1.041	1.273
Egenkapital	19.309	20.680	21.694	21.042	23.302
Øvrige passiver	17.843	16.954	12.663	12.815	31.334
I alt	119.105	127.124	129.835	128.156	160.881

PKA A/S

Organisation

PKA's bestyrelse

Valgt efter indstilling fra Danske Regioner

- Stephanie Lose, formand, regionsrådsformand
- Ulla Astman, regionsrådsformand

Valgt efter indstilling fra KL

- Mogens Jespersen, borgmester

Valgt efter indstilling fra de faglige organisationer

- Grete Christensen, næstformand, formand DSR
- Jette Søgaard Nissen, hospicechef
- Benny Andersen, forbundsformand SL
- Ghita Parry, formand Kost & Ernæringsforbundet
- Bodil Otto, formand HK-Kommunal
- Christina Durinck, formand for Farmakonomforeningen

Valgt af medarbejderne i PKA A/S

- Søren Grooss, porteføljemanager
- Niels Møller, juridisk chefkonsulent

Udpeget af Danmarks Apotekerforening

- Jesper Gulev Larsen, apoteker, observatør

Formandens og næstformandens honorar er 90.135 kr., og de øvrige medlemmers er 55.141 kr. Grete Christensens honorar bliver udbetalt til Dansk Sygeplejeråd. Bodil Ottos honorar bliver udbetalt til HK/Kommunal, og Ghita Parrys honorar bliver udbetalt til Kost & Ernæringsforbundet.

PKA's direktion

Direktionen er den samme som i de fire pensionskasser. I 2019 har den bestået af Peter Damgaard Jensen, administrerende direktør.

Administrerende direktør Peter Damgaard Jensens vederlag var i 2019 på knap 4,4 mio. kr. Han har et opsigelsesvarsel på 18 måneder.

PKA's bestyrelser har udnævnt Jon Johnsen som ny administrerende direktør. Han startede i PKA den 1. marts 2020, i forbindelse med at Peter Damgaard Jensen gik på pension. Vederlag til Jon Johnsen vil være på knap 4,4 mio. kr. i 2020, beregnet på helårsbasis. Han har et opsigelsesvarsel på 12 måneder.

Direktionen har ikke bonus- eller andre incitamentsaflynninger.

PKA's daglige ledelse består af direktionen og direktørerne fra Investeringer, Finans, 'Jura, Uddannelse & Ledelse', samt 'Medlemmer & Aktuariat'.

Lønpolitik i PKA

Alene medarbejdere i PKA's investeringsafdeling har en aftale om begrænset bonusordning. Investeringsdirektøren er ikke omfattet af aftalen om bonusordning.

Du kan finde en oversigt over PKA's lønpolitik på pka.dk.